

Title:

Vranyczany-Dobrinović, obitelj

Person type:

Obitelj

History:

Dobrinovići se spominju početkom 13. stoljeća u Bosni, gdje su 1391. godine dobili plemstvo. U 15. st. prebjegli su pred Turcima u Dalmaciju i naselili se u Vranjicu pokraj Splita. Po tom je mjestu Manojlo Dobrinović od splitskoga gradskog vijeća 1454. godine dobio naslov patricija pod imenom Vranjican. Patricijat je potvrdio i mletački dužd. U 16. stoljeću, nakon pada Klisa, Vranjicani odlaze na otoke Hvar i Brač. Na Hvaru se nastanjuju u Starom Gradu te počinju nositi pridjevnik Vranjizan.

Kada je nakon Požunskog mira 1805. godine, Hvar s ostalom Dalmacijom pripao Francuskoj, obitelj Vranjican je skupila oko dvije tisuće otočana i potjerala Francuze. No, Bečkim mirom 1809. godine Francuzi su se vratili, a braća Ambroz stariji i Ivan te njihov bratić Šime Vranjican i brojna rodbina, odlučili su se na odlazak. Bojali su se osvete Francuza, koji su im konfiscirali imovinu i osudili Šimina sina Juru na smrt. Ambroz stariji naselio se u Severinu na Kupi, Ivan stariji u Senju, Šime u Zagrebu, a nakon odlaska Francuza 1815. godine u Rijeci. Šimini sinovi Nikola i Ambroz mlađi otišli su u Karlovac, Matija i Ivan mlađi u Senj, a Jure u Rijeku. Za zasluge učinjene na Hvaru, kralj Franjo II. dodijelio im je godišnju rentu od 1000 zlatnih kruna. Pod geslom *Fratrum concordia*, obogativši se trgovinom, Šimini sinovi osnovali su obiteljsku trgovačku zajednicu sa sjedištem u Karlovcu te podružnicama u Rijeci i Senju, a koja se bavila izvozom žita, drvne građe i bačvarskih dužica širom Sredozemnog i Crnog mora, atlantskih luka, Engleske i drugih zemalja.

Nakon ekonomskog jačanja obitelji uslijedilo je društveno i staleško napredovanje. Ambrozu st. i Ivanu st. potvrđeno je 1822. godine staro plemstvo, a njihovi potomci su 1827. godine dobili ugarsko-hrvatsko plemstvo. Šime i njegov sin Jure postali su riječki patriciji 1833. godine, a godine 1837. Šimi i petorici njegovih sinova podijeljeno je staro ugarsko-hrvatsko plemstvo, zapravo indigenat, dok se prezime Vranjican mađariziralo u Vranyczany. Ambroz ml. je 1846. godine u Beču zajedno sa svojom braćom dobio viteški stalež s prezimenom Dobrinović, čime je vraćeno staro obiteljsko ime. Godine 1862. petoro je braće Vranyczany-Dobrinović dobilo barunat. Ambroz mlađi (1801. - 1870.) istaknuo se kao vješt trgovac (1833. godine u Karlovcu je otvorio veletrgovinu žitom i drvima), a uživao je i veliki ugled među ilircima. Uz Ljudevita Gaja i Ivana Kukuljevića bio je član odbora koji je 1848. predložio Josipa Jelačića za bana. Njegov ugled i utjecaj u Beču imao je veliku važnost u kriznom razdoblju od 1843. do 1845. godine, kao i u razdoblju revolucije 1848. - 1849. Obnašao je i dužnost načelnika financijskog odjela Banske vlade (1848. - 1850.), te predsjednika Matice ilirske (1851. - 1858.). S biskupom Strossmayerom 1860. godine se u Državnom vijeću u Beču zauzimao za autonomiju Hrvatske i njezino ujedinjenje s Dalmacijom. Financijski je pomogao osnivanje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (danas Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti) i kazališta te drugih kulturnih i nacionalnih institucija.

Godine 1862. njemu i četvorici njegove braće podijeljen je nasljedni barunat s geslom *Fratrum concordia*. Obitelj Vranyczany-Dobrinović posjedovala je početkom 19. stoljeća imanja oko Karlovca i Severina na Kupi, a 1840. kupila je i posjed Rakitje u blizini Zagreba te osam godina kasnije i Kastav. U Zagrebu su članovi obitelji Vranyczany-Dobrinović izgradili nekoliko palača (danas zgradu Moderne galerije na Zrinjevcu izgradio je Ljudevit (Lujó) Vranyczany-Dobrinović). Ambroz ml. i njegova kći Klotilda, udana grofica Buratti, bili su vlasnici palače Dverce na Gornjem Gradu. Potkraj 19. stoljeća kupili su i najljepše zagorske dvorce. Janko je kupio Začretje (1887.), vlastelinstvo Sv. Križ, te kurije Šenjugovo i Puhakovec, njegov brat Ernest 1882. godine Mirkovec, a brat Viktor dvorac u Gornjoj Bedekovčini. Jankov i Ernestov bratić Lujó (graditelj palače na Zrinjevcu) kupio je dvorac Oroslovje gornje, a njegov brat Vladimir dvorac Laduč. Braća Ambroza ml. začetnici su obiteljskih grana: Nikola (1804. - 1876.), Matija (1800. - 1870.) i Ivan (1806. - 1865.). Nikolini su potomci živjeli

u Zagrebu te su do Drugog svjetskog rata posjedovali dobra Oroslavje (od 1885.) i Laduč (od 1882.). Severinska je grana u muškoj lozi izumrla s Manojlom 1891. godine. Viktorov unuk Janko Vranyczany-Dobrinović (rođen 1920.) bio je od 1990. godine ministar za turizam u Vladi Republike Hrvatske, a od 1992. godine veleposlanik u Bruxellesu.

Place:

Starigrad (o. Hvar)

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1201 g.